

Participatiebeleid Omgevingswet

steller	Telefoonnummer	email
Shusha Orbon	06-24266844	shusha.orbon@valkenswaard.nl
Agendapunt	Kenmerk	Datum raadsvergadering
Raadsvoorstel participatiebeleid Omgevingswet	2022-287857	15 december 2022
Portefeuillehouder		
B. Bots		
Onderwerp		
Raadsvoorstel participatiebeleid Omgevingswet		

Aan de raad,

1. Voorstel:

1. De 'Beleidsnota Participatie Omgevingswet gemeente Valkenswaard 2022' vast te stellen.
2. Participatie verplicht te stellen voor alle buitenplanse omgevingsactiviteiten (bopa's)
3. Te bepalen dat dit besluit in werking treedt met ingang van de dag waarop de Omgevingswet in werking treedt.
4. Kennis te nemen van de 'Handreiking Participatie'.

2. Inleiding:

Dit voorstel maakt onderdeel uit van besluiten die in het kader van de Omgevingswet dienen te worden genomen.

Naar verwachting treedt op 1 juli 2023 de Omgevingswet (hierna: Ow) in werking. Het besluit dat voor u ligt treedt in werking op de definitieve invoeringsdatum van de Ow. We gaan echter wel, voor zover het kan, overeenkomstig besluit werken vanaf 15 december 2022. Dat houdt in dat er juridisch gezien geen grondslag ligt om participatie voor initiatiefnemers te verplichten. We willen echter wel graag door met het interne implementatieproces.

Er zijn intern heel veel processen in gang gezet om de eerdere invoeringsdatum van 1 januari 2023 te halen. Als we nu wachten op de definitieve invoeringsdatum (van 1 juli 2023 of misschien later) vertraagt het interne implementatieproces onnodig en ontnemen we ons de kans te oefenen met de nieuwe werkwijzen zoals de Ow deze heeft beoogd.

De Omgevingswet verplicht gemeenten om Participatiebeleid vast te stellen op basis van artikel 16.55 lid 7, Omgevingswet. De Omgevingswet stelt participatie in een aantal gevallen verplicht. Zo is participatie verplicht bij het ontwikkelen van omgevingsvisie, (omgevings)programma en omgevingsplan. Daarnaast kan de gemeenteraad gevallen aanwijzen waarvoor participatie in Valkenswaard verplicht is als er sprake is van een buitenplanse omgevingsactiviteit (bopa). Dit zijn doorgaans de wat grotere initiatieven omdat kleinere aanvragen meestal binnen het omgevingsplan passen. De kleinere initiatieven kunnen met een reguliere vergunningprocedure worden behandeld. Voor de bopa's moet de initiatiefnemer aantonen dat een zogenaamde 'omgevingsdialoog' is gevoerd. En wat de

uitkomsten waren. De omgevingswet stelt verder geen eisen aan de vorm van participatie. Participatie is dus vormvrij, de verantwoordelijkheid ligt bij de initiatiefnemer.

Op 15 oktober 2020 heeft de raad de zogenaamde Participatiewijzers (een participatiewijzer voor intern- en voor extern gebruik) vastgesteld. De participatiewijzers leggen op hoofdlijnen uit wat participatie is en maken de lezers wegwijs welke vormen kunnen worden toegepast.

De onderhavige beleidsnota Participatie Omgevingswet gemeente Valkenswaard 2022 geeft spelregels voor participatie voor initiatieven waar een omgevingsvergunning voor aangevraagd moet worden. In het voorgestelde participatiebeleid staan de wettelijke kaders en de rolverdeling. Daarnaast bevat het basisprincipes en richtlijnen voor een zorgvuldig participatieproces. Het document Handreiking Participatie is bedoeld om te verstrekken aan initiatiefnemers om hen op weg te helpen een goed participatietraject te volgen.

Misvattingen

Participatie vervangt niet de democratie. De gemeente zal altijd de belangen van alle inwoners vertegenwoordigen en alle belangen meewegen. Inwoners die niet meedoen aan participatietrajecten, worden zo toch vertegenwoordigd. Participatie is geen kwestie van de 'meeste stemmen gelden'. Ook is het een misvatting dat inbreng leveren via een participatietraject 'gelijk krijgen' betekent. Het gaat om het tijdig in kaart brengen van alle belangen, doorlopen van een zorgvuldig proces en weloverwogen besluitvorming waar alle belangen worden afgewogen.

Raadsprogramma

Uit het raadsprogramma blijkt dat u participatie belangrijk vindt. Er staat dat we in het kalenderjaar 2022 aan de slag gaan met het uitproberen van nieuwe participatievormen, dat persoonlijk contact, waardoor inwoners zich gehoord voelen voorop moet staan. Dat de dynamische participatiewijzer vraagt om verdere verfijning (bijv. inwonerspanel) en toepassing op maat. Dat participatie gericht moet zijn op het algemeen belang en niet louter op persoonlijke belangen. De 'Beleidsnota Participatie Omgevingswet gemeente Valkenswaard 2022' sluit daarop aan.

3. Beoogd effect:

Een zorgvuldig besluitvormingsproces dat bijdraagt aan een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving.

4. Argumenten:

1.1 participatiebeleid draagt bij aan een zorgvuldig besluitvormingsproces

Participatie is een methode om de omgeving adequaat te betrekken, relevante input op te halen en de planvorming te verbeteren van initiatieven die ruimtelijke impact hebben. Deze aanpak brengt belangen betrouwbaar en volledig in kaart. Initiatieven kunnen mogelijk worden aangepast om zodoende meer tegemoet te komen aan de wensen en verlangens van de omgeving. Als de omgeving constructief wordt betrokken en alle belangen duidelijk in kaart zijn gebracht, is de belangenafweging zorgvuldiger. Dit draagt bij aan een zorgvuldig besluitvormingsproces.

1.2 participatiebeleid is verlicht gesteld onder de omgevingswet

De omgevingswet verplicht gemeenten om participatiebeleid vast te stellen. Als de gemeenteraad geen participatiebeleid vaststelt, ontstaat onduidelijkheid voor alle partijen en dat biedt ruimte voor (onnodige) discussie. Dit is een risico voor de besluitvorming en mogelijk voor de rechtsbescherming. Er zijn overigens geen sancties verbonden aan het niet hebben van participatiebeleid.

1.3 participatiebeleid geeft duidelijkheid

Participatiebeleid geeft initiatiefnemers richting en houvast. Ook geeft de raad hiermee een signaal af dat de belangen van de omgeving ertoe doen. Mensen weten waar ze aan toe zijn.

2.1 initiatieven die afwijken van het omgevingsplan kunnen grote impact hebben

Kleinere initiatieven (zoals verbouwingen en kleine uitbreidingen) passen doorgaans binnen het omgevingsplan of zijn zelfs vergunningsvrij. Juist omdat (vaak grotere) initiatieven afwijken en een grote impact kunnen hebben, stellen wij voor om participatie verplicht te stellen bij alle buitenplanse omgevingsactiviteiten.

2.2 over het omgevingsplan heeft al inspraak of participatie plaatsgevonden, deze initiatieven wijken daarvan af

Inwoners en andere belanghebbenden hebben de mogelijkheid te participeren bij het tot opstellen van het omgevingsplan. Als initiatieven afwijken van het omgevingsplan, is er nog geen eerdere mogelijkheid geweest voor inwoners en belanghebbenden om hun belangen, wensen en voorkeuren naar voren te brengen. Om iedereen de gelegenheid te bieden dat wél te doen, stellen wij voor om participatie verplicht te stellen bij alle bopa's.

3.1 Precieze datum inwerkingtreding Omgevingswet is nog onduidelijk.

Zeer recent is de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet uitgesteld van 1 januari 2023 naar 1 juli 2023. Allerm minst is zeker dat deze datum niet nogmaals wordt uitgesteld. Daarom kan er geen precieze datum gekoppeld worden aan de inwerkingtreding van dit besluit.

4.1 de handreiking geeft de initiatiefnemer duidelijk handvatten een goede omgevingsdialoog te voeren

De invoering van de Omgevingswet betekent voor alle partijen een andere manier van denken en werken. Succesvolle participatie vraagt om een open mindset en andere handelwijze om opgehaalde input in het proces een plek te geven. Om de initiatiefnemer hierbij op weg te helpen, is de Handreiking Participatie opgesteld. Deze praktische handreiking vertelt in begrijpelijke taal welke stappen een initiatiefnemer kan nemen om een zorgvuldig participatietraject te voeren dat ook de gewenste resultaten oplevert.

5. Kanttekeningen:

1.1 participatie is volgens de Omgevingswet vormvrij en dus kan de gemeente niet voorschrijven hoe participatie wordt uitgevoerd

De omgevingswet zegt niets over de vorm van participatie. De casemanagers en beleidsmedewerkers RO moeten beoordelen of er adequate participatie heeft plaatsgevonden. Omdat het vormvrij is, kunnen geen concrete toets criteria

worden ontwikkeld. Het beoordelen van een participatietraject is maatwerk. Daarom is het belangrijk om ervaringen te delen, van elkaar te leren, het beleid telkens te evalueren en verder te verfijnen.

1.2 het participatiebeleid is niet met participatie tot stand gekomen

Idealiter stellen we participatiebeleid op samen met onze inwoners en belangenpartijen. Om het participatiebeleid te kunnen formuleren, is inzicht nodig in de processen na 1 januari aanstaande. De onduidelijkheid over onder andere het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) verhinderde dat. Daarom kon pas in het derde kwartaal van 2022 het participatiebeleid worden opgesteld. Er was simpelweg onvoldoende tijd om dit samen met de inwoners en belangenpartijen te ontwikkelen. Op 11 oktober 2022 is dit besproken met de (externe) klankbordgroep participatie. De klankbordgroep had begrip voor de situatie en denkt graag mee over het vervolg. In 2023 zullen we het beleid en de handreiking, na het opdoen van ervaringen, verder verfijnen. Uiteraard is daarbij een belangrijke rol weggelegd voor de klankbordgroep participatie.

4.1 de handreiking participatie is niet met participatie tot stand gekomen

Ook de handreiking is niet met participatie tot stand gekomen. De handreiking zullen we ook verder verfijnen samen met de klankbordgroep participatie.

6. Financiën:

Het Participatiebeleid Omgevingswet heeft geen directe financiële gevolgen. Het in de praktijk brengen van het participatiebeleid ligt bij de initiatiefnemer die een vergunning nodig heeft. Met de komst van de omgevingswet veranderen diverse processen. De daadwerkelijke financiële impact hiervan kan op dit moment nog niet worden ingeschat.

7. Vervolg:

Het Participatiebeleid Omgevingswet en de handreiking zijn een eerste versie: als het ware een 1.0 versie. Formele participatie bij initiatieven is nieuw voor de gemeente, de initiatiefnemers maar ook voor onze inwoners. We moeten allemaal leren participeren. De praktijk gaat alle partijen leren om daar adequaat mee om te gaan. Het delen van ervaringen betekent ook van elkaars ervaringen leren. De ervaringen zijn relevant om het participatiebeleid aan te scherpen en te verfijnen. Na het bespreken met de klankbordgroep participatie, verwerken wij hun input. Als de praktijkervaringen daar aanleiding toe geven, herschrijven wij dit stuk en leggen in 2023 een aangepaste 2.0 versie aan u voor.

8. Communicatie

We publiceren het besluit, conform de Algemene wet bestuursrecht, in het elektronisch gemeenteblad. We plaatsen het beleid en de handreiking op de website en we zorgen ervoor dat het via verschillende zoekingen vindbaar is. De handreiking verstrekken we actief aan initiatiefnemers en andere belangstellenden. Daarnaast verzorgen we nog een informatieavond voor projectontwikkelaars en architecten.

Bijlagen

nr	omschrijving
1.	Beleidsnota Participatie Omgevingswet gemeente Valkenswaard 2022
2	Handreiking Participatie
3	Participatiewijzer intern
4	Participatiewijzer extern

BESLUIT

De raad van de gemeente Valkenswaard;

Gezien het voorstel van het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Valkenswaard d.d. 8 november 2022, nummer: 2022-287857

Gelet op:

Artikel 16.55 lid 7 Omgevingswet;

Gelet op de behandeling in de vergadering van de raadscommissie d.d. 1 december 2022;

BESLUIT

1. de 'Beleidsnota Participatie Omgevingswet gemeente Valkenswaard 2022' vast te stellen.
2. participatie verplicht te stellen voor alle buitenplanse omgevingsactiviteiten (bopa's)
3. te bepalen dat dit besluit in werking treedt met ingang van de dag waarop de Omgevingswet in werking treedt.
4. kennis te nemen van de 'Handreiking Participatie'

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad d.d. 15 december 2022

Kenmerk: 2022-287857

de griffier,

de voorzitter,

Drs. C. Miedema

Drs. A.B.A.M Ederveen